

**TÜRK MEDENİ KANUNUNUN VELAYET, VESAYET
VE MİRAS HÜKÜMLERİNİN UYGULANMASINA
İLİŞKİN TÜZÜK**

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 21/7/2003, No : 2003/5960
Dayandığı Kanunun Tarihi : 22/11/2001, No : 4721
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 10/8/2003 , No : 25195
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : , Cildi : , S.

BİRİNCİ KISIM
Amaç ve Kapsam

Amaç ve kapsam

Madde 1 - Bu Tüzüğün amacı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun velayet, vesayet ve mirasa ilişkin hükümlerinin uygulanmasını düzenlemektir.

İKİNCİ KISIM
Velayet
BİRİNCİ BÖLÜM
Velayete İlişkin Hükümler

Velayet

Madde 2- Ergin olmayan çocuk ana ve babanın velayeti altındadır. Ana ve baba evli değilse velayet anaya aittir. Yasal sebep olmadıkça velayet ana ve babadan alınmaz. Velayet hakkında Türk Medeni Kanununun 335-351 inci maddeleri hükümleri uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM
Çocuğun ve Mallarının Korunması

Çocuğun korunması

Madde 3- Türk Medeni Kanununun 346 ve 347 nci maddelerinde belirtilen durumlarda hakim, çocuğun korunması için onun bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirilmesine karar verebilir. Bu halde, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 22 nci maddesine göre ilgili mahkemeden korunma kararı alınır.

Korunma kararı alınamaması halinde çocuk hakkında 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 161 inci maddesi ile 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin ilgili hükümlerine göre gerekli önlemler alınır.

Çocuk mallarının korunması

Madde 4- Ana ve babadan birinin ölümü halinde nüfus memuru veya evliliğin mahkeme kararı ile sona ermesi halinde kararı veren mahkeme, sağ kalan veya velayet kendisine verilen eşin yerleşim yeri aile mahkemesine, yoksa Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun belirlediği mahkemeye durumu derhal bildirir. Mahkeme, belirleyeceği süre içinde, sağ kalan veya velayet kendisine verilen eşten çocuğun varsa, mal varlığının dökümünü gösteren bir defter vermesini ve bu mal varlığında veya yapılan yatırımlarda gerçekleşecek önemli değişiklikleri de bildirmesini ister.

Hakim, ana ve babanın, çocuğun mallarını yönetmekte her ne sebeple olursa olsun yeterince özen göstermemeleri halinde, Türk Medeni Kanununun 360 ve 361 inci maddelerinde öngörülen önlemleri alır ve gerekli işlemleri yapar.

Gelirlerin sarfi

Madde 5- Çocuğun mallarının gelirleri, öncelikle çocuğun bakımına, yetiştirilmesine ve eğitime harcanır. Bunu aşan gelirler, ancak ailenin sosyal ve ekonomik durumu, çocuğun aileye getirdiği ekonomik yükler gibi hakkaniyetin gerektirdiği sınırlar içinde ailenin ihtiyacına sarf edilebilir.

Gelir fazlası, çocuğun mallarına katılır.

Çocuk mallarının kısmen sarfi

Madde 6- Çocuğun olağan ihtiyaçlarının gerektirdiği durumlarda ve bu ihtiyaçların sınırları içinde kalmak üzere çocuğa sermaye olarak yapılan ödemeler, uğradığı zararların karşılığı olarak ödenen tazminatlar ve ikramiyeler ile sosyal yardım ve sosyal güvenlik kurumları tarafından yapılan ödemeler ve benzeri edimler çocuğun bakımı için kısmen kullanılabilir.

Çocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi için zorunluluk varsa, ancak hakim kararıyla ana ve babaya belirli miktarlarda çocuğun diğer mallarını da sarf etme yetkisi verilebilir.

Velayetin sona ermesi halinde malların devri

Madde 7- Hakim kararıyla velayetleri veya malı yönetme hakları sona eren ana ve baba, hesap cetveli ile birlikte çocuğun mallarını vasiye veya kayyım devrederler. Eksiklikler varsa bunlar ayrı ayrı tespit edilir, vesayet makamı gerek görürse eksik olan veya zarar verilen mallardan dolayı veli aleyhine dava açılmasını vasi veya kayyımdan ister.

Velayetin, çocuğun ergin olması nedeniyle sona ermesi halinde ana ve baba, ergin olan çocuğun istemi üzerine bir hesap cetveli de vermek suretiyle malları kendisine devir ve teslim ederler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Vesayet

BİRİNCİ BÖLÜM

*Vesayet ve Denetim Makamları ile Vasi Atanması**Vesayet ve denetim makamları*

Madde 8- Bu Tüzüğün uygulanmasında Türk Medeni Kanununun 397 nci maddesi uyarınca vesayet makamı sulh hukuk mahkemesi, denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir.

Ancak, aile hukukundan doğan vesayet işlerinde, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun vesayet ve denetim makamlarına ilişkin 7 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Bildirim

Madde 9- Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre velayet ana ve babanın her ikisin- den kaldırılırsa veya ana ve babadan birinden velayetin kaldırılması çocuğun vesayet altına alınmasını gerektiriyorsa veya boşanma kararının verilmesinden sonra velayet kendisine verilen ana veya babanın başkasıyla evlenmesi, başka bir yere gitmesi gibi yeni olguların zorunlu kılması halinde veya velayetin kaldırılmasını gerektiren diğer hallerde, hakim, velayetin kaldırılmasına karar verdiği takdirde hüküm kesinleştikten sonra vasi atanması için durumu çocuğun yerleşim yerindeki vesayet makamına bildirir.

Ölüm haberini nüfus kütüğüne işleyen nüfus memuru da kütükte vesayet altına alınması gereken bir kimsenin bulunduğunu görürse, durumu, ölenin aile kütüğü ile birlikte hemen yetkili vesayet makamına bildirir. Ölen başka bir yer nüfusuna kayıtlı ise, ölümün vuku bulunduğu yer nüfus memuru, durumu ölenin kayıtlı bulunduğu nüfus idaresine bildirir. Bu bilgiyi alan nüfus memuru da yetkili vesayet makamına bildirimde bulunur.

Görevlerini yaparlarken vesayeti gerektiren velayet altında bulunmayan küçük ile akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan bir erginin varlığını öğrenen idari makamlar, noterler ve mahkemeler de bu durumu hemen yerleşim yerinin bulunduğu vesayet makamına bildirmekle yükümlüdür.

Esas defterine kayıt

Madde 10- Vasi atanması için mahkemeye yapılan başvuru ve bildirimler, mahkemenin esas defterine kaydolunur.

Başvurana isteği halinde kayıt numarasını da içeren bir belge verilir.

Vasiliğe istekli olanların önceden belirlenmesi

Madde 11- Vesayet makamı, ilgili kuruluşlardan ileride vasi atanmasında gözönünde bulundurulmak üzere mahkemenin yargı çevresinde bulunan ve vasi olmaya istekli kimselerin bildirilmesini isteyebilir.

Vasi Atanması

Madde 12- Vesayet makamı, başvuru veya yukarıdaki hükümlere göre yapılan bildirim üzerine Türk Medeni Kanununun ilgili hükümlerini uygulamak suretiyle vasi atamasını yapar.

Vasi atanmasına ilişkin kararın tarihi ve numarası esas defterine işlenir.

Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar, kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanır.

Koruma altına alınan çocuklara vasi atanması

Madde 13- Korunmaya muhtaç çocuk hakkında sosyal hizmet kuruluşlarında bakılıp yetiştirilmeleri için mahkemece korunma kararı alınmışsa veya derhal korunma tedbiri alınmasında zorunluluk görülen çocuklar mahalli mülki amirin onayı ile bakım altına alınmışsa vesayet makamı, çocuk velayet altında değilse, çocuğun verildiği kimseyi veya ailesinde uygun gördüğü kimseyi ya da vasilik koşullarını taşıdığı takdirde kurum müdürünü veya başka bir kişiyi vasi olarak atar.

Bu çocuklardan koruyucu aile yanına yerleştirilenlerin bir kuruma yerleştirilmesine karar verilmesi halinde vesayet makamı, eski vasinin görevine son vererek ailesinde uygun gördüğü kimseyi veya yerleştirildiği kurum müdürünü veya başka bir kişiyi vasi olarak atar.

Vasi olarak atanan kurum müdürü, çocuğun bakımı ve eğitimi için gereken önlemleri almakla yükümlüdür. Kuruma yerleştirilen çocuğun malları varsa ve kurum müdürü malları yönetme görevini kabul etmezse, rızaları alınarak bir veya birkaç vasi daha atanabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

*Koruma Amacıyla Özgürlüğün Kısıtlanması**Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması*

Madde 14- Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık veya sadece kendi sosyal ve ekonomik durumuyla uyumlu olmayan ya da sağlığını tehlikeye sokan bir yaşantı sürme gibi serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan, kısıtlı olsun veya olmasın her ergin kişi, bu durumdan kurtarılmasının ve kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması halinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilir veya bu kurumlarda alıkonulabilir.

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında kişinin ailesine, yakınlarına komşularına ve çevresine getirdiği külfet de gözönünde tutulur.

Hakim, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına karar verirken, özgürlüğü kısıtlanacak olan ya da kısıtlanan kişiyi de dinler.

Özgürlüğün kısıtlanmasına neden olan sebeplerin kalkması halinde, kısıtlanan kişi, durumu uygun hale gelince kurumdan çıkarılır.

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında Türk Medeni Kanununun 432-437 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Vasinin Görevleri

Vasinin genel olarak görevi

Madde 15- Vasi, vesayetine verilen kişinin bakımına, eğitimine, kişilik haklarının korunmasına ve hukuki işlemlerde temsiline ilişkin olarak gereken özeni göstermek, mal varlığını iyi bir yönetici gibi özenle yönetmek zorundadır.

Defter tutma

Madde 16- Vasiliğe atanma kararının kesinleşmesi üzerine, vasi ile vesayet makamının görevlendireceği bir kişi tarafından, hakimin belirleyeceği süre içinde ve talimatları doğrultusunda yönetilecek malvarlığının defteri tutulur. Deftere vesayet altındaki kişinin mallarının türü, adedi ve tahmin edilen rayiç bedelleri sıra numarası altında yazılır. Taşınmazların buldukları yerler, sınırları, alanları, özellikleri, tapu kayıtları ve bu malların kısıtlamalarına ilişkin aynı haklar da ayrıca gösterilir.

Vesayet altındaki kişi ayırt etme gücüne sahipse, olanak bulunduğu takdirde defter tutulurken hazır bulundurulur.

Vesayet altındaki kişinin malvarlığı yoksa aynı süre içinde, durum vesayet makamına yazılı olarak bildirilir. Bu halde defter tutulmaz.

Birinci fıkrada belirlenen süre içinde defterin düzenlenmesine engel bir durum varsa vesayet makamından ek süre istenebilir. Vasinin ek süre istemi vesayet makamınca uygun görüldüğü takdirde yeterli ek süre verilir. Bu süre kesindir.

Tutulmuş defter belirlenen süre içinde iki örnek olarak vesayet makamına verilir. Vesayet makamı, defterde yazılan malların iyi tanımlanmadığını, değerlerinin takdirinde yanlışlık yapıldığını veya eksik yazıldığını saptarsa, bunları denetimi altında tamamlattırır veya düzelttirir. Vesayet makamı, defterin usulüne uygun ve doğru olarak düzenlendiği kanısına varırsa bir örneğini onaylayarak vasiye verir, diğer örneğini dosyasında saklar.

Belirlenen süreler içinde defter tutulmaz veya tamamlanmazsa vasi, Türk Medeni Kanununun 483 üncü maddesi hükümlerine göre, vesayet makamı tarafından görevinden alınır.

Resmi defter tutma

Madde 17- Koşullar gerektirdiği takdirde denetim makamı, vasi ve vesayet makamının isteği üzerine vesayet altındaki kişinin malvarlığının resmi defterinin tutulmasına karar verebilir. Bu defter, mirastaki resmi defterin alacaklılara karşı doğurduğu sonuçları doğurur ve oradaki usul uyarınca tutulur.

Malvarlığının ihtiyaca yetip yetmediğinin belirlenmesi

Madde 18- Tüzüğün 16 ncı maddesine göre düzenlenen defter vesayet makamına verildikten sonra hakim, vesayet altındaki kimsenin mallarını, gelirini ve ihtiyaçlarını takdir eder veya ettirir ve malları ile gelirinin vesayet altındaki kimsenin ihtiyaçlarına yetip yetmeyeceği konusunda karar verir.

Malvarlığının ihtiyaca yetmemesi durumunda yapılacak işlemler

Madde 19- Vesayet altındaki kişinin malının bulunmaması veya düzenlenecek deftere göre mevcut malları ile gelirinin ihtiyaçlarına yetmeyeceğine vesayet makamı tarafından karar

verilmesi hallerinde, vasiinin defter tutma ve hesap verme yükümlülüğü yoktur. Bu halde, vesayet altındaki kişinin malları paraya çevrilirse, durum Tüzüğün 16 ncı maddesinde sözü edilen deftere vesayet makamı tarafından şerh olunur.

Malı bulunmayan veya malları ve geliri ihtiyaçlarına yetmeyen vesayet altındaki kişinin bağışlama ve benzeri yollarla elde ettiği kazanımlar, kazanıldığı tarihten itibaren bir ay içinde deftere işlenmek üzere vasi tarafından vesayet makamına bildirilir. Vasi bildirimdeki gecikmesinden sorumludur.

Vesayet altındaki kişinin sonradan meydana gelen kazanımlarıyla mal ve gelir sahibi olması nedeniyle mallarının ve gelirinin ihtiyaçlarına yeter dereceye ulaşması halinde, vesayet makamı bir kararla defter tutmayan vasiye defter tutma ve gerekiyorsa hesap verme yükümlülüğünü, defter tutmakta olup hesap vermeyen vasiye de hesap verme yükümlülüğünü yükler.

Malvarlığının ihtiyaca yetmesi durumunda yapılacak işlemler

Madde 20- Vesayet makamınca, vesayet altındaki kişinin malvarlığı ve gelirinin ihtiyaçlarına yeteceğine karar verilmesi halinde, vasi, vesayet altındaki kişinin mal varlığını aşağıdaki hükümlere göre yönetir.

Hesap raporu

Madde 21- Vesayet makamı başka bir süre belirmemişse vasi, her yıl aralık ayının son günündeki durumu gösterir bir hesap raporunu, en geç ocak ayının son gününe kadar vesayet makamına verir. Raporun bir yıldan kısa sürelerle düzenlenmesine karar verilmesi halinde, vesayet makamı hesabın hangi güne kadar olan durumu göstereceğini ve raporun en geç hangi tarihte verileceğini de kararında belirtir.

Raporda hesap devresi içinde malvarlığında meydana gelen değişiklikler ile yapılan masraflar ve elde edilen gelirler ayrıntıları ile gösterilir ve belgeleri rapora eklenir. Vesayet makamının bir kararının yerine getirilmesi için yapılan işlemler varsa, bunlara ait kararların tarihleri de raporda gösterilir.

Rapora, vesayet altındaki kişinin mallarına ait hesapların yanısıra, yaşam tarzına, yerleşim yerine ve mesleki eğitimine ilişkin ayrıntılı bilgi de yazılır.

Hesap raporunun incelenmesi ve onaylanması

Madde 22- Vesayet makamı, hesap raporunu, verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde, iyi bir yönetimden beklenen özenin gösterilip gösterilmediğini de dikkate alarak inceler ve hesap raporunda eksiklik ya da yanlışlık gördüğü takdirde vasiye, hesapların tamamlanması veya düzeltilmesi için uygun bir süre verir.

Vesayet altındaki kişi görüşlerini oluşturma ve açıklama yeteneğine sahip ise, hesabın hakim tarafından incelenmesi sırasında olanak ölçüsünde hazır bulundurulur.

Vesayet makamı, incelemesinin sonunda rapor ve hesapları kabul veya reddeder, gerektiğinde vesayet altındaki kişinin menfaatini korumak için uygun önlemleri alır.

Vasi, görevini yerine getirirken kusurlu davranışıyla vesayet altındaki kişiye verdiği zarardan sorumludur.

Değerli şeylerin saklanması

Madde 23- Vesayet altındaki kişiye ait kıymetli evrak, değerli eşya, önemli belge ve benzerleri, malvarlığının yönetimi bakımından bir engel yoksa, vesayet makamının gözetimi altında güvenli bir yere konulur.

Bunların saklanmasında ve yönetiminde bir engel varsa, gerektiğinde güvence alınarak vasiye de teslim edilebilir. Bu eşyanın teslimine ilişkin tutanakta adetleri, nitelikleri ve değerleri ayrı ayrı gösterilir.